

รายงานผลการวิจัย

ชุดโครงการวิจัย

“การวิจัยชุมชน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”

เรื่อง

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์ชาวบ้าน : กรณีศึกษาวงกลองยาว
อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

**LOCAL WISDOM TRANSFER OF LOCAL PHILOSOPHERS : A CASE
STUDY OF THAI TRADITIONAL DRUM (KLONG YAO) GROUP IN
PRANBURI DISTRICT, PRACHUAPKHIRIKHAN PROVINCE**

โดย

ดร.ธัญชัช วิภักดิ์ภูมิประเทศ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

รายงานผลการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2553

กิตติกรรมประกาศ

การเข้ามามีส่วนร่วมในชุดโครงการวิจัย เรื่องการวิจัยชุมชน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันมีค่าหลายด้าน กล่าวคือ นอกจากจะทำให้ผู้วิจัยได้นำความรู้ความสามารถที่ได้จากการเรียนและการสอนหนังสือมาใช้ในการทำวิจัยเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนแล้ว ผู้วิจัยยังได้รับมิตรภาพทั้งจากคณาจารย์คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่เข้าร่วมในชุดโครงการวิจัยดังกล่าว และจากกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านวง 5 ผู้เฒ่าซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ด้วย

การทำงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้นั้นเกิดจากความช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร ที่ปรึกษาชุดโครงการวิจัยชุมชน ที่ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าตั้งแต่การเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ และ รองศาสตราจารย์ปรียา อุรินทร์ คณบดีคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่เป็นผู้ผลักดันโครงการและสนับสนุนให้ผู้วิจัยเข้ามามีส่วนร่วม

ผู้วิจัยมีความรู้สึกประทับใจเพื่อนๆ คณาจารย์ทุกท่านที่เข้าร่วมในชุดโครงการวิจัยนี้สำหรับการเป็นกำลังใจและร่วมทุกข์ร่วมสุขตลอดโครงการ ที่สำคัญ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อศวิน แสงพิกุล หัวหน้าชุดโครงการวิจัยชุมชน อาจารย์สุทธิพงศ์ ปานเพชร และอาจารย์อริสา สุขสม ที่ให้ข้อเสนอแนะตลอดการทำวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ปณรตี สุศิริรัตน์ สำหรับการให้ความช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาอย่างดียิ่งตลอดช่วงเวลาที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล และขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่ทำให้กำลังใจเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ “ปราชญ์ชาวบ้านแห่งวง 5 ผู้เฒ่า และชาวตำบลหนองตาแต้ม” ที่ให้ข้อมูลอันมีคุณค่า ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า งานวิจัยนี้จะมีส่วนช่วยทำให้วง 5 ผู้เฒ่าสามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาทางกลองยาวให้แก่คนรุ่นหลังต่อไปได้อย่างยั่งยืน และจะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอันมีคุณค่าของอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตลอดไป

ดร.ธัญชัช วิภักดิ์ภูมิประเทศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญแผนภูมิ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 นิยามศัพท์	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ	5
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย	7
2.2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย	16
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 รูปแบบการวิจัย	24
3.2 ขั้นตอนของการวิจัย	24
3.3 วิธีการเก็บข้อมูล	25
3.4 การควบคุมคุณภาพงานวิจัย	26
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประวัติของปราชญ์ชาวบ้านและวงกลองยาว	29
4.2 ฐานคิดที่ส่งผลต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาวงกลองยาว	46
4.3 การถ่ายทอดภูมิปัญญาวงกลองยาว	51

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
5.1 บทสรุป	79
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	85
5.3 ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	97
ประวัติผู้วิจัย	101

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 รายชื่อโรงเรียนและปราชญ์ชาวบ้านผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาวงกลองยาว	53
2 ระดับและเนื้อหาของภูมิปัญญาวงกลองยาวที่ถ่ายทอดโดยปราชญ์ชาวบ้าน	60
3 ข้อมูลทั่วไปของปราชญ์ชาวบ้าน	80
4 การถ่ายทอดภูมิปัญญาวงกลองยาวของปราชญ์ชาวบ้าน	83
5 ระดับและเนื้อหาของภูมิปัญญาวงกลองยาวที่ปราชญ์ชาวบ้านไม่ได้ถ่ายทอด	94

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 การแบ่งประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็นระดับต่างๆ	13
2 ความสัมพันธ์ของภูมิปัญญาไทย	15
3 ความสัมพันธ์ของภูมิปัญญาวงกลองยาว	89
4 เนื้อหาที่ถ่ายทอดและไม่ได้ถ่ายทอดของปราชญ์ชาวบ้านจำแนกตามระดับ	91